

izlagao o kulturološkim aspektima tradicijske kuhinje Slavonije, Baranje i Srijema i vrlo ih zorno prikazao kroz brojne slikovne predloške.

Irena Ivić, prof., iz Ministarstva kulture govorila je o nematerijalnoj kulturnoj baštini kao mogućnosti samozapošljavanja žena u ruralnim područjima. Naglasila je vrlo bitnu ulogu žena u očuvanju, unapređivanju i afirmaciji bogate hrvatske baštine i nastojanja države da ih u tome potiče kroz državne potpore i subvencije. Na temu poduzetništva nadovezala se mr. sc. Ana Vincent Šepić iz Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, koja je ponovo istaknula ulogu ženskog poduzetništva u očuvanju baštine kroz projekte i programe poticaja od strane resornog ministarstva.

Posljednje predavanje u nizu bilo je ono dr. sc. Snježane Tolić koja je izlagala o edukacijsko-informacijskim aktivnostima za razvoj sela uz poseban naglasak na LEADER projekte namijenjene unapređenju života na selu. Uslijedila je rasprava i iskrena zahvala organizatora svim sudionicima na uspješnom radu skupa i zajednički odlazak na OPG Čolaković u Gradištu.

Sandra Kantar

GORAN ŠAFAREK: UŠĆE MURE-HRVATSKA AMAZONA, IZDAVAČKA KUĆA VEDA D.O.O., KRIŽEVCI 2010.

Ušće Mure u Dravu je labirint rijeke, sprudova, rukavaca, mrtvica i šuma, jedinstven i rijetko očuvan u Europi. U tom divljem i neprohodnom djeliću Hrvatske sačuvalo se petnaestak tipova staništa s pripadajućim vrstama, te je taj dio proglašen Specijalnim rezervatom Veliki Pažut. Godine 2008. i 2009. inventarizaciju biljaka i životinja i njihovih staništa u rezervatu je provodio biolog Goran Šafarek. Rezultat njegova rada je monografija *Ušće Mure-Hrvatska Amazona*. Goran Šafarek je bio sudionik mnogih međunarodnih znanstvenih ekspedicija, radio je na projektima o zaštiti okoliša, autor je nekoliko samostalnih fotografskih izložbi. Objavio je knjigu *Drava-koprivnička Podravina*, te preko stotinu članaka u različitim domaćim i stranim časopisima.

Prirodnih nizinskih rijeka je davno nestalo zahvaljujući regulaciji njihovih tokova, te se ušće Mure u Dravu može smatrati jednim od rijetkih fenomena u Europi, budući da na ovim dijelovima njihova toka nije provedena regulacija. Tu se očuvala divljina koja autora knjige podsjeća na Amazonu.

Knjiga je podijeljena na nekoliko poglavlja. U uvodnom dijelu autor daje osnovne podatke o hidromorfologiji, objašnjava zašto je prirodna rijeka izvor života mnogim biljkama i životinjama te kako utječe na život ljudi. Šafarek upozorava na štetnost regulacije rijeke, jer se gube prirodna staništa, nestaje prirodna zaštita od poplava i prirodni pročistači vode, nestaju uvjeti za razvoj turizma.

U poglavlju Rijeka-jedinstveni meandri, autor tekstom i fotografijom dočarava meandre Mure i Drave i opisuje bogati život uz rijeke i u rijekama. Ističe da je samo na Dravi nabrojano 55 vrsta riba. Opisuje površinu rijeke koja je najživlja zimi, kada tu zimuje na stotine pataka, labudovi, gnjurci ili liske.

Obale i sprudovi uz Muru i Dravu opisani su u trećem poglavlju. Autor objašnjava važnost sprudova koji su staništa mnogih biljaka i ptica i opisuje različite vrste ptica i životinja koje žive na sprudovima ili uz samu obalu. Samo na podravskim sprudovima uz Dravu gnijezdi se polovica hrvatske populacije male čigre. Manje je poznato, na što autor upozorava, da je šljunak na spru-

dovima prirodni pročistač vode. Na šljunku se talože alge i bakterije koje upijaju i razgrađuju organsku tvar iz kanalizacije i poljoprivrednih površina, te na taj način pročišćavaju vodu.

U poglavlju Rukavci i mrtvice Goran Šafarek opisuje bogati život tih močvarnih područja uz rijeke Muru i Dravu, koja su plavljena u vrijeme visokih vodostaja. Ta se područja prepoznaju po trski i šašu ali i po amfibijskim biljkama koje se dobro snalaze i u vodi i na suhom, kao žuta perunika i močvarna potočnica. Gusta močvarna vegetacija pruža zaklon mnogim malim životinjicama.

Budući da se autor u rezervatu Veliki Pažut u toku svog istraživanja morao mukotrpno probijati kroz gustu šumu zapetljanog raslinja, nazvao ju je džunglom. Bogati život šume uz Dravu i Muru opisao je u poglavlju Džungla na ušću. Gusto raslinje pri tlu i visoke bijele vrbe dočarao je svojim fotografijama. S obzirom da je u rezervatu zabranjen lov, jeleni, srne, divlje svinje, dabrovi i vidre šeću slobodno. Također je šuma bogata kukcima koji imaju sve uvjete za razmnožavanje, ishranu i skrivanje.

Posljednje poglavlje u monografiji pod nazivom Najljepše izletišta na Dravi posvećeno je poznatom izletištu na samom ušću Mure u Dravu - Halasz Csarda. Autor opisuje užitak kupanja u tekućoj i čistoj vodi. Osim kupača autor na izletištu susreće i ribolovce, veslače ali i fotografe koji žele zabilježiti i ovjekovječiti sačuvanu ljepotu krajolika.

Knjiga *Ušće Mure-Hrvatska Amazona* pisana je čitljivo i pregledno i uvodi nas u bogat i raznolik svijet tog rijetko očuvanog komadića divljine, ne samo u Hrvatskoj, nego i u Europi. S obzirom da Mura i Drava nisu regulirane u tim dijelovima tokova, moguće je nastajanje novih staništa poput sprudova i rukavaca. Autor otkriva bogati biljni i životinjski svijet uz rijeke Muru i Dravu.

Posebnu vrijednost knjizi daju prekrasne fotografije koje su nastale zahvaljujući velikom strpljenju i trudu Gorana Šafareka. Na svojim je fotografijama zabilježio mnoge ugrožene i rijetke vrste ptica i životinja, kao što su bregunica, kulika, vodomar, divlja svinja i jelen, te prizore iz šuma uz Muru i Dravu u svim godišnjim dobima. Fotografije je obradio Hrvoje Petrić.

Goran Šafarek ističe mnogostruku važnost očuvanja prirodnih tokova rijeka jer su rijeke sa svojim poplavnim područjima važne u zaštiti od poplava, kao pročistači voda, za zaštitu ljudi, turizam...

Knjiga je namijenjena svim ljubiteljima prirode, ali ju je moguće primijeniti i u nastavi povijesti okoliša kao i biologije jer predstavlja značajan doprinos poznavanju regionalne prirodne baštine i promocije ovog područja.

Višnja Matotek

DRAGAN DAMJANOVIĆ, ŽUPNA CRKVA UZNESENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE I SAKRALNA BAŠTINA ŽUPE MOLVE, LEYKAM INTERNATIONAL, ZAGREB 2010., 318 STR.

Kako je u hrvatskim prilikama, za razliku od razvijenih zemalja, rijedak slučaj da se o fenomenima s tobožnje *periferije* ili *provincije* (kako god ju nazvali) uopće išta piše, a kamoli na visokoj znanstvenoj razini i od strane najvećih stručnjaka za određena područja, to više izlazak knjige Dragana Damjanovića *Župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i sakralna baština župe Molve* predstavlja posebno vrijedan događaj. Potvrda je to kako i na *periferiji* ima vrijednih i značajnih fenomena, poput molvarske crkve koja, prema autorovim riječima, ne samo da je